

[Time: 3 Hours]

[Marks: 100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
- All questions are compulsory.
  - Figures to the right state the marks allotted to the questions.

1. A) Select the most appropriate answer from the options given below : (Any Ten) : 10

- Export marketing usually involves _____.
  - Extensive documentation
  - Minimal competition
  - No risk
  - Dominance of small enterprises
- The risk of loss of goods while in transit due to theft or sea pirate attack is a _____ risk.
  - Legal
  - Cargo
  - Commercial
  - political
- India is one of the largest exporters of _____.
  - Aircrafts and aircraft engines
  - Fruits and vegetables
  - Olive oil based products
  - Gems and Jewellery
- _____ duty is based on both, the value of the goods as well as its physical qualities such as weight, volume or number.
  - Compound
  - Specific
  - Protective
  - Revenue
- NAFTA is a trade agreement among _____ countries.
  - North America, Finland and Thailand
  - Singapore, Malayasia and Cambodia
  - Canada, USA and Mexico
  - India, China and Russia
- _____ involves systematic gathering and evaluating information in foreign markets for identifying marketing opportunities and challenges.
  - Overseas market research
  - PLC
  - Consular formalities
  - Custom formalities
- MEIS and SEIS are _____.
  - Government bodies
  - Schemes introduced in FTP 2015-20
  - Rules for exporters and importers
  - Export promotion organisations
- All wild animals and exotic birds are included in _____ items.
  - Export with high duty
  - Free export and import
  - Export with limited duty
  - Prohibited
- AEZs are aimed at developing exports of _____.
  - Aerospace industries
  - Arts and handicrafts
  - Agricultural commodities
  - Automotive industries
- _____ scheme provides benefits with regards to procuring raw materials.
  - IRMAC
  - ASIDE
  - MAI
  - MDA
- _____ is a body of Government of India, concerned with organising trade fairs and exhibitions in India and abroad.
  - FICCI
  - ITPO
  - IIP
  - IIFT
- Under _____ scheme exporters can claim for the refund of customs duty paid on imports of raw materials, components and packing material.
  - DBK
  - CGST refund
  - VAT refund
  - EPCG

- B) State whether the following statements are True or False : (Any ten) **10**
- 1) Export marketing involves custom formalities.
  - 2) Exporter marketers may face risk of cultural differences and communication barriers while exporting.
  - 3) India is one of the leading exporters of IT and software services in the world.
  - 4) Ad Valorem and Countervailing are type of tariff barriers.
  - 5) India is one of the founder members of WTO.
  - 6) Consumer choices and degree of competition are important determinants of foreign market selection.
  - 7) Five star export houses need to have minimum export performances of US\$ 2000 million.
  - 8) In Deemed exports, payments can be made in foreign as well as Indian currency.
  - 9) In Maharashtra, 'Integrated Industrial Area' is introduced as an Exit Scheme for failed SEZs.
  - 10) Exporters can import second hand capital goods under MAI scheme at zero percent duty.
  - 11) IIP is basically an academic institute with a status of deemed university.
  - 12) EPCG scheme is concerned with providing IGST refund to exporters.

2. Answer **any two** of the following : **15**
- a) What is Export Marketing? Explain the basic features of export marketing.
  - b) Explain the various problems faced by India's export sector.
  - c) Discuss India's services exports since 2015.

3. Answer **any two** of the following : **15**
- a) Distinguish between tariff-barriers and non-tariff barriers.
  - b) Discuss the negative impact of regional economic groupings on export marketing.
  - c) Explain the steps involved in market selection process.

4. Answer **any two** of the following : **15**
- a) Explain in brief the highlights of India's Foreign Trade Policy 2015-20.
  - b) Briefly explain the negative list of exports.
  - c) Discuss the benefits extended to STPs with regards to export marketing.

5. Answer **any two** of the following : **15**
- a) Discuss in brief the ASIDE scheme extended to the Indian exporters.
  - b) Briefly discuss the assistance provided by Commodity Boards to Indian exporters.
  - c) Explain in brief the Export Advance Authorisation Scheme.

6. Write short notes on **any four** of the following :- **20**
- a) Factors influencing export marketing
  - b) Non-tariff barriers
  - c) Towns of Excellence
  - d) Duty Drawback Scheme
  - e) Importance of export marketing to a firm
  - f) DGFT

*****

[वेळ: ३ तास]

[गुण: १००]

Please check whether you have got the right question paper.

- सूचना: १. सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य.
२. उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
३. मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका प्रमाणे मानावी.

१. अ) खालील विधानांमधील सुयोग्य पर्याय निवडा: (कोणतीही १०)
१. निर्यात विपणनात सर्वसाधारणतः ..... अंतर्भूत असते.
- व्यापक/ विस्तृत प्रमाणात दस्तऐवजीकरण
  - किमान स्पर्धा
  - विना धोका
  - लहान उपक्रमांचे वर्चस्व
२. वस्तूची वाहतूक करताना चोरी अथवा समुद्री चाचेगिरी ह्या कारणांमुळे वस्तूचे जे नुकसान होते ते ..... धोक्यात अंतर्भूत असते.
- कायदेशीर
  - मालवाहू
  - व्यावसायिक
  - राजकीय
३. भारत हा ..... ह्या बाबतीत, सर्वात मोठ्या निर्यातदारांपैकी एक देश आहे.
- विमाने आणि विमान इंजने
  - फळे आणि भाजीपाला
  - ऑलिव्ह तेल आधारित उत्पादने
  - रत्ने आणि दागिने
३. वस्तूचे मूल्य तसेच त्यांचे भौतिक गुणधर्म, जसे की, वस्तूचे वजन, घनता वा संख्या इ. बाबींचा ..... जकातीमध्ये समावेश असतो.
- संयुक्त
  - विशिष्ट
  - संरक्षणात्मक
  - महसूल
५. नाफ्टा (NAFTA) ह्या व्यापारी गटात ..... देशांचा समावेश आहे.
- उत्तर अमेरिका, फिनलँड आणि थायलँड
  - सिंगापूर मलेशिया आणि कंबोडिया
  - कॅनडा, संयुक्त संस्थाने आणि मेक्सिको
  - भारत, चीन आणि रशिया
६. .... मध्ये पद्धतशीरपणे, विदेशी बाजारपेठांबाबतची माहिती गोळा करून, तसेच माहितीचे मूल्यमापन, विपणनातील संधी आणि आव्हाने ह्या बाबी अंतर्भूत असतात.
- विदेशी विपणी संशोधनामध्ये
  - वस्तू जीवन चक्रामध्ये
  - वकिलाती औपचारिकता
  - सीमाशुल्क औपचारिकता
७. MEIS and SEIS ह्या ..... आहेत.
- सरकारी संस्था
  - विदेशी व्यापार धोरण २०१५-२० अंतर्गत योजना
  - निर्यातदार व आयातदारसाठीचे नियम
  - निर्यात वृद्धी संस्था

८. सर्व जंगली श्वापदे आणि विदेशी पक्षी ह्यांचा ..... समावेश होतो.

- अधिक्य जकातीची निर्यातीमध्ये
- मुक्त आयात निर्यातीमध्ये
- मर्यादित स्वरूपातील निर्यात जकातीमध्ये
- प्रतिबंधित

९. कृषी निर्यात क्षेत्रांची स्थापना ..... वस्तूंच्या निर्यात वृद्धिसाठी केली आहे.

- अवकाश उद्योगाच्या
- कला आणि हस्तकलेच्या
- शेतीविषयक वस्तूंच्या
- वाहन उद्योगाच्या

१०. कच्चा माल प्राप्त होण्यासंबंधीचे फायदे ..... योजनेद्वारे देऊ केले जातात.

- IRMAC
- ASIDE
- MAI
- MDA

११. .... भारत सरकारची संस्था, भारतात व भारताबाहेर व्यापारी जत्रा आणि प्रदर्शनांचे आयोजन करण्यासाठी संबंधित आहे.

- FICCI
- ITPO
- IIP
- IIFT

१२. आयातीच्या कच्चा माल, सुटेभाग व बांधणी सामुग्रीच्या सीमाशुल्क कराचा परतावा निर्यातदार ..... योजनेद्वारे घेऊ शकतो.

- DBK
- CGST refund
- VAT refund
- EPCG

ब) खालील विधाने सत्य अथवा असत्य आहेत ते लिहा (कोणतीही १०)

१०

१. सीमाशुल्कासंबंधीची औपचारिकता निर्यात विपणनात अंतर्भूत असते.

२. सांस्कृतिक भिन्नता व संज्ञापनातील अडथळ्यांचा अडसर निर्यातदारांस उद्भवू शकतो.

३. भारत हा, माहिती तंत्रज्ञान आणि संगणकप्रणाली सेवांमध्ये, जगात सर्वात अग्रेसर आहे.

४. मूल्यावर्धित जकात व प्रतिशुल्क जकात हे जकाती अडथळ्यांचे प्रकार आहेत.

५. भारत हा जागतिक व्यापार संघटनेचा संस्थापक सदस्य आहे.

६. ग्राहकांच्या निवडी आणि स्पर्धेची तीव्रता हे विदेशी विपणी निवडीमधील महत्त्वाचे घटक आहेत

७. पंचतरांकित निर्यात गृहांसाठी कमीतकमी निर्यात कामगिरी २००० दशलक्ष अमेरिकन डॉलर्स असणे आवश्यक आहे.

८. अभिमत निर्यातीमध्ये, मालाचे पैसे परकीय चलनात वा भारतीय चलनात देणे शक्य असते.

९. महाराष्ट्रात, विशेष आर्थिक क्षेत्र योजनेच्या अपयशातून बाहेर पडण्यासाठी एकात्मिक औद्योगिक क्षेत्र संकल्पना राबविली जात आहे.

१०. निर्यातदार MAI योजने अंतर्गत शून्य टक्के जकातीचा फायदा घेऊन वापरलेल्या भांडवलीवस्तू आयात करू शकतो.

११. भारतीय वेष्टन संस्था ही मूलतः, अभिमत विद्यापीठ दर्जा प्राप्त शैक्षणिक संस्था आहे.

१२. निर्यात वृद्धी भांडवली वस्तू योजना ही भारतीय वस्तू व सेवा कराचा परतावा देण्याशी संबंधित आहे.

२. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा :-

- अ) निर्यात विपणन म्हणजे काय? निर्यात विपणनाची पायाभूत वैशिष्ट्ये विशद करा.
- ब) भारताच्या निर्यात क्षेत्राला भेडसावणारे विविध प्रश्न कोणते आहेत ते स्पष्ट करा.
- क) सन २०१५ पासूनच्या भारताचा सेवा निर्यातीच्या संदर्भात चर्चा करा.

१५

३. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा :-

- अ) जकाती अडथळे आणि बिगर जकाती अडथळे - फरक स्पष्ट करा
- ब) निर्यात विपणनावर क्षेत्रीय आर्थिक गटांमुळे होणाऱ्या नकारात्मक परिणामांची चर्चा करा.
- क) विपणी निवड प्रक्रियेत अंतर्भूत असणाऱ्या पायऱ्या विशद करा.

१५

४. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा :-

- अ) भारताच्या विदेशी व्यापार धोरण २०१५-२० वैशिष्ट्ये थोडक्यात विशद करा.
- ब) निर्यातीमधील नकारात्मक यादी थोडक्यात विशद करा.
- क) निर्यात विपणनाच्या दृष्टिकोनातनू संगणक प्रणाली तंत्रज्ञान उद्योग समुहांना (STPs) मिळणाऱ्या फायद्यांची चर्चा करा.

१५

५. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा :-

- अ) भारतीय निर्यातदारांसाठी असलेल्या ए.एस्.आय्.डी.ई. (ASIDE) योजनेची थोडक्यात चर्चा करा.
- ब) भारतीय निर्यातदारांना, वस्तू मंडळांतर्फे पुरविल्या जाणाऱ्या मदतीसंबंधीची थोडक्यात चर्चा करा.
- क) निर्यात अग्रिम अधिकृतता (Export Advance Authorization Scheme) योजना थोडक्यात विशद करा.

१५

६. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपा लिहा

- अ) निर्यात विपणनावर प्रभाव टाकणारे घटक
- ब) बिगर जकाती अडथळे
- क) निर्यातयोग्य उत्कृष्ट शहरे
- ड) कर परतावा योजना
- इ) व्यवसाय संस्थेसाठी निर्यात विपणनाचे महत्त्व
- फ) भारतीय सर्वसाधारण विदेश संचलनालय

२०

*****